

XXVII Międzynarodowa Konferencja Naukowa Instytutu Bukowińskiego w Radowcach „Bucovina – identitate și transformare. Patrimoniul construit și peisaj cultural” (3–5 października 2019 r.)*

W dniach 3–5 października 2019 r. w Radowcach (*Rădăuți*) w Rumunii odbyła się XXVII Międzynarodowa Konferencja Naukowa organizowana przez Instytut Bukowiński (Institutul „Bucovina”). Współorganizatorami sympozjum naukowego były, oprócz Instytutu Bukowińskiego, następujące instytucje: Akademia Rumuńska (Academia Română), Urząd Wojewódzki w Suczawie (Consiliu Județean Suceava) oraz Uniwersytet Stefana Wielkiego w Suczawie (Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava). Tegoroczna konferencja miała tytuł „Bucovina – identitate și transformare. Patrimoniul construit și peisaj cultural” („Bukowina – tożsamość i transformacja. Dziedzictwo architektoniczne i pejzaż kulturowy”).

Instytut Bukowiński (Institutul „Bucovina”) w Radowcach został utworzony w 1992 r. jako Centrum Badań Bukowińskich, Oddział Uniwersytetu w Jassach, pod egidą Akademii Rumuńskiej. Jego powstanie wiązało się z utworzeniem dwóch innych ośrodków: Bucovina Institut w Augsburgu (1988) oraz Centrum Badań Bukowińskich przy Uniwersytecie Jurija Fedkowicza w Czerniowcach (1992). Od początku istnienia te trzy instytucje naukowe ściśle ze sobą współpracują, zajmując się problematyką buko-

* Autorka uzyskała środki finansowe w ramach finansowania stypendium doktorskiego z Narodowego Centrum Nauki nr 2018/28/T/HS2/00055 (Etiuda 6).

wińską. Naukowcy z ośrodka w Radowcach organizują międzynarodowe konferencje naukowe oraz uczestniczą w transgranicznych projektach kulturalno-naukowych (m.in. w Festiwalu „Bukowińskie Spotkania” w Jastrowiu oraz konferencjach organizowanych w jego ramach).

Instytut Bukowiński w Radowcach skupia naukowców z wielu rumuńskich ośrodków naukowych, m.in. z Uniwersytetu Alexandru Ioana Cuzy w Jassach i Uniwersytetu Stefana Wielkiego w Suczawie. Celem tej placówki naukowej jest prowadzenie badań dotyczących Bukowiny, które pozwalają poznawać jej historię i multietniczną kulturę. Ośrodek koordynuje prace badawcze w następujących sekcjach: historia literatury, etnografia i folklor; historia; historia sztuki i idei; geografia, biologia – ekologia – turystyka; językoznawstwo; ekonomia.

Położenie instytutu (w odległości ok. 30 km od Suczawy) sprawia, że ściśle współpracuje on nie tylko z Uniwersytetem w Suczawie, ale również z suczawską Biblioteką Bukowińską „I. G. Sbiera”. Począwszy od 1996 r., Instytut Bukowiński w Radowcach wydaje *Encyklopedię bukowińską* – są to publikacje prac źródłowych dotyczących historii i kultury Bukowiny w postaci opracowań i monografii (dotychczas ukazało się 25 woluminów). Instytut jest również wydawcą czasopisma naukowego „Analele Bucovinei”.

Tegoroczne sympozjum, ze względu na temat obrad, rozpoczęło się od spotkania panelowego w Urzędzie Wojewódzkim w Suczawie. Wzięli w nim udział przedstawiciele władz lokalnych, naukowcy i osoby zaangażowane w realizację projektu o nazwie „PORT Cultural. PORTofoliu de instrumente inovative pentru dezvoltarea durabilă a comunităților rurale cu potențial turistic prin valorificarea elementelor de patrimoniu și identitate culturală” („PORT Kulturowy. PORTfolio innowacyjnych narzędzi na rzecz zrównoważonego rozwoju społeczności wiejskich o potencjale turystycznym poprzez wykorzystanie elementów dziedzictwa i tożsamości kulturowej”). Spotkanie miało na celu omówienie strategii dotyczącej ocalania dziedzictwa kulturowego na terenie całego województwa oraz rozwiązań odnoszących się do planów zagospodarowania przestrzennego, w tym do charakteru nowego budownictwa. Osoby zaangażowane w projekt PORT kierują się przekonaniem, że nowoczesność w architekturze powinna korespondować z zastanym dziedzictwem kulturowym. Wystąpienia podczas panelu dotyczyły zarówno współpracy, jak i strategii postępowania w zmieniającej się rzeczywistości. Pojawili się na nim (w części otwierającej): Gheorghe Flutur, wojewoda suczawski, prof. Gabriela Pre-

lipcean, prorektor Uniwersytetu Stefana Wielkiego i menedżer projektu „PORT Kulturowy”, prof. Ștefan Purici, prorektor Uniwersytetu Stefana Wielkiego oraz koordynator projektu, dr Marian Olaru, dyrektor Instytutu Bukowińskiego w Radowcach, oraz Aurel Buzincu, dyrektor wykonawczy Dyrekcji ds. Kultury i Dziedzictwa województwa suczawskiego. Następnie przedstawiono szereg referatów naukowo-badawczych. Ich autorami byli: prof. Gabriela Prelipcean, dr Marian Olaru, dr Rodica Jurgin, dr Carmen Cașovschi, dr Dragoș Ciolacu oraz Tudor Andriu (główny architekt województwa suczawskiego).

Kolejne dwa dni (4 i 5 października) wypełniły referaty i dyskusje naukowe, które odbyły się w Radowcach (w Galerii Sztuki oraz w sali konferencyjnej hotelu Gerald's). W sesjach, w których pojawiły się wystąpienia dotyczące historii, kultury, a nawet ekonomii, uczestniczyli naukowcy z Rumunii, Ukrainy i Polski (w osobach dr Magdaleny Pokrzyńskiej z Uniwersytetu Zielonogórskiego i autorki niniejszego raportu, reprezentującej Instytut Sławistyki PAN w Warszawie). Zabrakło na sesji m.in. referentów z Mołdawii. Organizatorzy zapewnili jednak, że wszystkie zgłoszone referaty zostaną opublikowane w przyszłorocznym wydaniu „Analele Bucovinei” (z tego względu na końcu opracowania zawarto pełną listę referatów). Dwudniowe obrady naukowe zakończyła prezentacja wydawnictw naukowych.

Tegoroczna konferencja naukowa w Instytucie Bukowińskim w Radowcach miała inny charakter niż sympozja organizowane w poprzednich latach. Celem organizatorów było połączenie teorii naukowych z propozycjami praktycznymi. Dziedzictwo kulturowe, ważne dla wszystkich uczestników obrad, stało się punktem wyjścia do poszukiwania praktycznych rozwiązań dotyczących ochrony wartości, jakie kryje w sobie Bukowina. Konkretnie utylitarne działania podejmowane przez Urząd Wojewódzki w Suczawie zostały pogłębione poprzez naukową analizę tych aspektów dziedzictwa kulturowego (również dziedzictwa mniejszości polskiej w Rumunii), które powinny zostać uwzględnione przez urzędy zajmujące się zagadnieniami architektonicznymi i kulturowymi. Konferencja radowiecka dobitnie uświadomiła wszystkim obecnym, że ustalenia naukowe są nie tylko potrzebne, ale także niezbędne do pracy nad ocaleniem historii, pamięci i dziedzictwa.

Lista referatów:

- Vlad Gafița, lect. univ. dr.¹, Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava: *Analiza formațiunilor politice din Bucovina habsburgică prin prisma teoriei multidimensionale a partidelor*
- Ștefanița-Mihaela Ungureanu, CS, drd., Institutul „Bucovina”, Rădăuți: *Legislația presei în Monarhia Habsburgică în a doua jumătate al secolului al XIX-lea*
- Vasile Diacon, dr.: *Preocupări ale administrației austriece privind asigurarea sării în Bucovina la sfârșitul secolului al XVIII-lea*
- Ovidiu Bătă, CS III dr., Institutul „Bucovina”, Rădăuți: *Hutele Bucovinei – Fürstenthal (1803–1889)*
- Carol Mohr, dr., asistent cercetare, Institutul „Bucovina”, Rădăuți: *Triada noțională: obiectivitate, normalitate, multiperspectivitate – un sistem de referință adecvat pentru studiul identității bucovinene*
- Vasile M. Demciuc, lect. Univ. Dr., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava: *Tabloul votiv de la Biserica Sf. Nicolae din Rădăuți. Un reper în iconografie*
- Alexandrina Cuțui, dr., Muzeul Bucovinei, Suceava: *Biserica din lemn „Sf. Dumitru” din Horodnic de Sus – Suceava*
- Ewa Kocój, dr. hab., Institutul de Cultură, Universitatea Jagiellonă, Cracovia, Polonia: *De la artefact la simbol. Maparea patrimoniului cultural al mănăstirilor pictate din Sudul Bucovina în România*
- Harieta Mareci-Sabol, CS III dr., Institutul „Bucovina”, Rădăuți / / Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava: *Spitalul de Copii din Cernăuți – emblema unei societăți în transformare*
- Popoiu Ioan, istoric: *Acțiuni pregătitoare pentru unirea Bucovinei cu România*
- Cezar-Călin Ciorteanu, dr., Serviciul Teritorial de Frontieră Suceava: *Refugiați în spațiul românesc în perioada 1918–1947*
- Ștefan Purici, CS II dr., Institutul „Bucovina”, Rădăuți Rădăuți / / Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava: *1939 – Implicațiile înțelegerilor secrete sovieto-germane asupra destinului Bucovinei istorice*

¹ Zapis tytułów naukowych zgodnie z nomenklaturą i ortografią rumuńską.

- Karina Stempel-Gancarczyk, dr., Institutul de Slavistică al Academiei Poloneze de Științe, Polonia: *Importanța cercetărilor de teren. Reflecții de cercetare în contextul analizei graiurilor poloneze pe cale de dispariție din Bucovina românească*
- Constantin Ungureanu, dr., Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei, Chișinău, Republica Moldova: *Colonizarea Bucovinei și sudului Basarabiei (până la mijlocul secolului al XIX-lea)*
- Dinu Poștarencu, dr., Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei, Chișinău, Republica Moldova: *Din istoria Familiei Petrino*
- Elena Pintilei, drd., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava: *Un urmaș al cărturarului I. G. Sbiera. Alexandru Sbiera (1878–1965)*
- Radu-Florian Bruja, lect. univ. dr., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava: *O pagină din biografia lui Maximilian Hacman. Institutul Român din Berlin (octombrie 1940–septembrie 1941)*
- Arcadie Bodale, dr., inspector superior la S.J.I.A.N., Iași: *Câteva considerații cu privire la istoria Mănăstirii „Sfântul Laurențiu” din Vicov de Sus*
- Elena Pascaniuc, CS, drd., Institutul „Bucovina”, Rădăuți: *Percepția sărbătorii calendaristice în cultura tradițională. Sâmedru – sau Moșii cei mari în Bucovina*
- Justinian-Remus Cojocar, drd., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava: *Preocupări culturale în satele bucovinene în perioada interbelică – documente inedite*
- Cristian-Alexandru Boghian, dr., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava: *Casa tradițională din Bucovina la răspântia dintre tradiție și modernitate*
- Ligia-Maria Fodor, lect. univ. dr., Academia de Poliție „Al. I. Cuza”, București: *Lumea satului bucovinean. Plasa Putila în viziunea pretorului dr. O. Emanuil Kratchi (1929)*
- Andreea Stroe, dr., Institutul Național de Cercetări Economice, București: *Satul tradițional – o resursă importantă pentru turism în Bucovina*
- Bogdan-Ilie Cocieru, drd., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava: *Patrimoniul construit în proximitatea Bucovinei istorice. Moșia regală Broșteni*
- Ion Cernat, prof.: *Contribuții la cunoașterea fenomenului demografic în comuna Vama, județul Suceava*

- Luminița Lăzărescu, prof., Colegiul Național „Eudoxiu Hurmuzachi”, Rădăuți: *O perspectivă geografică asupra factorilor de locuire în municipiul Rădăuți*
- Ion Filipciuc, prof. dr., Câmpulung Moldovenesc: *Octav Vorobchievici – Despre Bucovina*
- Magdalena Pokrzyńska, dr., Universitatea din Zielona Góra, Polonia: *Pelerinajul ca parte a vieții religioase a polonezilor din Bucovina*
- Marin Gherman, dr., Ucraina: *Transformări și metamorfoze ale identității bucovinene și etno-naționale: cazul românilor din Regiunea Cernăuți*
- Serhii Hakman, dr., Ucraina: *Măsurile pregătitoare politico-diplomatice și militar-propagandistice ale URSS pentru anexarea Basarabiei și a nordului Bucovinei*
- Nataliya Nechayeva-Yuriychuk, dr., conferențiar la Catedra de Științe Politice și Administrație Publică, Universitatea Națională „Iurii Fedkovici”, Cernăuți: *Impactul războiului din 1914–1918 asupra formării identității naționale: aspectul politic și literar*
- Corvin Bejinariu, prof. dr., Colegiul Național „Eudoxiu Hurmuzachi”, Rădăuți: *Tiberiu Brăileanu – considerații asupra noii economii*
- Marian Olaru, CS II dr., Institutul „Bucovina”, Rădăuți: *Chestiuni privitoare la administrarea Bucovinei între anii 1941–1944*
- Lăcrămioara Andrei, drd., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava: *Cabinetele de lectură și societățile de citire din județul Rădăuți în anul 1924*
- Alexandru-Ovidiu Vintilă, dr., Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera” Suceava: *Bucovina literară, spațiu al afirmării identitare*
- Maria Epatov, prof. drd., Colegiul Național „Eudoxiu Hurmuzachi”, Rădăuți: *Frații Acterian. Un caz de reteritorializare a identității.*

Na zakończenie konferencji zaprezentowano także następujące publikacje:

- Octavian Carabela, Mihaela Criticos Aurelia Carпов, Irina Korotun, Dragoș Olaru, Cernăuți. *Arhitectură europeană. Arhitectură românească, 1860–1940*, București, Editura „Simetria”, 2018
- Iulian Rusanovschi, *Războiul Monumentelor – soarta monumentelor din Basarabia, Bucovina de Nord și Transnistria în perioada 1918–1944*, Chișinău, Editura „Cu drag”, 2018

-
- Victor Iosif, *Eugen Drăguțescu. Omul și artistul, în scrisori*, București, Editura „Muzeul Literaturii Române”, 2018
 - Victor Iosif, *Ioan Vicoveanu și Eugen Drăguțescu – un dascăl providențial și un discipol celebru*, București, Editura „Tracus Arte”, 2019
 - *Partizanii din Bucovina – antologie de texte realizată de Ion Prelipcean*, (vol. I–IV), Horodnic de Jos, Editura „Ion Prelipcean”, 2018.

Karina Stempel-Gancarczyk

